

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

Qvæst. 1. Vtrum ens vt sic fit vniuocum enti rationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

posset de
ri vna
scientia
de ente &
omnibus
speciebus
eius, quæ
tamē non
esset Phy-
sica nec
Metaphy-
sica, nec
Mathe-
matica,
sed aggre-
gatum ex
omnibus
illis. Conue-
nientia in
abstra-
ctione à
materia
non suffi-
cit ad ide-
ntitatem
scientia-
rum.

non obstante hoc possint integrare vnam totalem scien-
tiam.

Itaque quemadmodum ens finitum bene diuiditur in
decem prædicamenta, quamuis posset diuidi in plura
vel pauciora etiam cum fundamento in re, ita bene di-
uidi potest scientia totalis vt sic in illas tres scientias;
quantumuis posset diuidi in plura vel pauciora mem-
bra.

Solum hic aduertendum, quod quamuis Scientia Meta-
physica distinguatur à Physica per hoc, quod illa consi-
derat obiectum abstractum à materia, hæc obiectum in-
cludens materiam, abstractio tamen à materia non est
sufficiens, vt quæcumque scientiæ habentes obiectum
abstractum à materia conueniant specificè, vt perpe-
ram, & sine vilo prorsus fundamento asserunt rigidio-
res Thomistæ contra iam communem sententiam; quis
enim credere potest, scientiam quæ est de æternitate
Dei, sine à priori, sine à posteriori, esse eiusdem speciei
cum scientia, quæ habetur de Angelo quod sit intellecti-
uus, licet tam Angelus quam Deus abstrahant à ma-
teria.

Quæres, vtrum Metaphysica subalternet sibi alias
scientias.

Respondeo cum communiore sententia negatiue: quia
vt aliqua scientia sit subalternans respectu alterius, de-
bet obiectum subalternatæ conditionem aliquam acci-
dentalem. Superaddere respectu obiecti subalternantis:
v.g. quia Medicina subalternatur Physicæ, obiectum Me-
dicinæ dicitur vltra obiectum Physicæ, quod est corpus,
conditionem accidentalem, nimirum sanabilitatem, ob-
iectum enim Medicinæ est corpus sanabile.

Deinde scientia subalternata non debet habere prin-
cipia quæ sint proprietates per se notæ, sed principia
eius debent esse conclusiones demonstrabiles in scien-
tia subalternante: sed obiectum Physicæ, quod est corpus
naturale, non superaddit aliquam conditionem acciden-
talem enti quod est obiectum Metaphysicæ, cum corpus
naturale sit vnum per se, & non vnum per accidens, nec
concretum accidentale; ergo Physica non subalternatur
Metaphysicæ.

Deinde Physica, & idem est de Mathematica, habet
principia per se nota independentem à Metaphysica, si
quis tamen non intelligeret per scientiam subalternata-
tam, aliud quam scientiam, quæ haberet pro obiecto ali-
quam speciem obiecti alterius scientiæ, sine dubio Phy-
sica & Mathematica subalternarentur Metaphysicæ.

DISPUT. II.

De ente vt sic.

Quia ens vt sic, quod est obiectum adæquatum Me-
taphysicæ, non habet partes intrinsecas, sed est sim-
plicissima formalitas, de ipsomet prius agemus.

QVÆSTIO I.

*Vtrum ens vt sic sit vniuocum enti reali, & enti
rationis.*

Suppono ens reale esse illud, cui non repugnat realis
existentia; ens vero rationis, quod opponitur enti
reali sic accepto, esse id cui repugnat realis existentia, &
consequenter quod habet tantum esse obiectiue in in-
tellectu, iuxta dicta in Logica.

CONCLUSIO I.

1. Est negatiua cum communissima sententia *Scotista-
rum*, licet *Mauritius Hybernicus*, *Bonetus*, & *Ioannes Ca-
nonicus Scotistæ* teneant oppositum esse probabile, cum
tamen *Scotus* ipse 4. Met. q. 1. dicat ens esse æquiuocum

ad res primæ & secundæ intentionis, ex eo quod res pri-
mæ intentionis sint reales, secundæ vero rationis.

Probatur conclusio, quia nullus est conceptus obie-
ctiuis ipsis communis, qui conceptus sit ens; ergo ens
non est ipsis vniuocum. Consequentia est euidentis, pro-
batur antecedens, quia non potest assignari vllus con-
ceptus, qui non esset vel ens reale formaliter, vel ens ra-
tionis formaliter: sed conceptus communis enti reali
& rationis non deberet esse formaliter reale aut rationis
sed deberet abstrahere ab vtroque, sicut conceptus ani-
malis abstrahit à rationali & irrationali, & conceptus
entis à substantia & accidente, vt patet: ergo.

Probatur maior, quia vel illi conceptui repugnaret,
existere realiter, & sic esset rationis; vel non repugna-
ret, & sic esset realis, quia per ens rationis nihil aliud
intelligimus, quam cui repugnat existere realiter, & per
ens reale, cui hoc non repugnat.

Respondet Mauritius, illum conceptum entis ex se
non dicere repugnantiam, aut non repugnantiam, licet
non possit esse à parte rei sine aliqua ex illis; sicut nec
animal formaliter & ex se dicit rationalitatem aut irra-
tionalitatem, licet non possit esse à parte rei sine aliqua
ex illis.

Contra hoc replicant *Scotistæ* communiter, quod om-
nis ratio superior debet dicere per se secundo modo
non repugnantiam ad identitatem cum omni differen-
tia seu modo contradiuio sui; ergo iste conceptus, si sit
superior ad realitatem, qua constituitur ens reale, &
rationalitatem, vt ita dicam, qua constituitur ens ratio-
nis, debet dicere non repugnantiam ad identitatem
cum realitate illa, & consequenter debet dicere forma-
liter non repugnantiam ad existendum realiter, & con-
sequenter vltius debet esse ens reale formaliter.

Sed ad hanc replicam facile posset respondere *Mauri-
tius* distinguendo secundum consequens: dicit formaliter
non repugnantiam ad existendum realiter, quatenus
dicit non repugnantiam vt coniungatur cum modo vel
differentia realitatis, conceditur; quatenus dicit ipsam
met realitatem, negatur: & negando vltimam conse-
quentiam, quia posset dicere quod ens reale formaliter
est quod includit ipsammet realitatem, & non quod
potest coniungi cum illa realitate.

Et si replicetur vltius, quod ipsa realitas non est aliud
quam non repugnantia ad existendum, seu fundamen-
tum ad quod sequitur, & consequenter quod si iste con-
ceptus abstractus dicat non repugnantiam formaliter,
quod debet dicere realitatem formaliter.

3. *Respondetur potest* conformiter ad responsionem iam
datam, realitatem, qua constituitur ens in esse entis rea-
lis, esse non repugnantiam proximè, vt possit existere
formaliter sine coniunctione cum vilo alio determina-
to modo aut differentia, & talem non habere ens vt sic;
sed non repugnantiam remotam, ex qua scilicet sequitur
quod possit existere, quatenus potest coniungi cum alio
modo vel differentia.

Et si quæreretur, vnde constaret, si haberet vllam non
repugnantiam ad existendum, quare non haberet proxima-
mam?

Respondetur facile, quia ex se proximè posset repe-
riri in ente rationis, quod implicaret si diceret illam
non repugnantiam proximam, nam sequeretur quod
ens rationis includeret intrinsecè & essentialiter ens
reale tanquam suum superius, & consequenter quod es-
set ens reale. Et ne videatur hæc doctrina mira, propono
exemplum clarissimum in materia communiter recepta
in quo similis doctrina apparebit. Homo nihil aliud est
quam animal rationale, seu potens discurre, & ani-
mal abstractum ab ipso est potens discurre, quia po-
test coniungi cum rationalitate, & tamen non est homo
formaliter: cuius ratio est quia non habet potentiam
proximam ex se ad discurrendum, sed potentiam remo-
tam, quia non habet potentiam ad discurrendum nisi
quatenus habet potentiam vt coniungatur cum ratio-
nalitate, quæ est principium quo metaphysicum dis-
currendi; & hoc colligitur ex eo quod reperitur in
E E e e quo

quo non est potentia proxima ad discurrendum: cur ergo simile non posset dici de potentia entis ad existendum, seu quod idem est, de non repugnantia eius.

4. *Probat*ur ergo aliter *antecedens principale*, in quo versatur tota difficultas, nimirum quod non detur vllus conceptus obiectiuus vnus, qui sit ens, & reperiatur in ente reali & rationis, quia non potest explicari quis sit ille conceptus; posset autem sine dubio, si daretur: ergo.

Dices primo illum conceptum posse explicari sufficienter per hoc quod dicatur esse aliquid intelligibile, nam in hoc conueniant vtrumque ens.

Contra, quia esse intelligibile non est esse ens, aliàs negationes, & priuationes, & vltimæ differentiæ essent entia, quod est absurdum: ergo quamuis conuenirent in esse intelligibili, non tamen sequeretur quod conuenirent in aliquo conceptu vno, qui esset ens: & propterea addidi hanc limitationem in ipsa probatione, vt vitetur omnis æquiuocatio.

Dices secundo illum conceptum posse explicari dicendo quod esset aliquid potens existere abstrahendo ab hoc quod existeret realiter, aut rationaliter.

Contra, posse existere, seu esse extra suas causas, seu terminare actionem causæ, quando dicuntur simpliciter, capiuntur pro existentia reali, quia vere non existit, nec potest existere, cui non potest competere realis existentia, sed ad summum ficit; ergo conceptus ille communis vtriq; enti non potest consistere in hoc quod possit existere.

Confirmatur, quia posse existere aliquo modo competit negationibus, & priuationibus, quæ tamen non sunt entia: ergo ille conceptus non est conceptus entis.

Confirmatur vltimus, quia homo fictus & homo verus non conueniunt in conceptu aliquo vno hominis, ergo nec ens fictum & verum: sed ens rationis est ens fictum, & ens reale est ens verum, ergo non conueniunt in aliquo conceptu communi entis.

Obijciat: Potest aliquis esse certus quod forma, à qua denominatur res cognita, sit ens, incertus an sit ens reale vel rationis; ergo conceptus entis est abstrahibilis à conceptu entis realis & entis rationis.

Respondeo distinguendo antecedens: conceptu determinato vno, nego; conceptu indeterminato & confuso, concedo antecedens, & nego consequentiam.

Obijciat secundo: ens reale est terminus complexus non solum voce, sed etiam significatione, & idem est de ente rationis; ergo dantur duo conceptus obiectiuus in vtroque ente, vnus qui significatur per ly *ens* & alter qui significatur per ly *reale* & *rationis*, & consequenter poterunt vtrumque ens vniuocè conuenire in significato entis.

Respondeo negando antecedens; sed solum per ly *reale* & *rationis* determinatur æquiuoca significatio ly *entis*, sicut per ly *verus* & *fictus* determinatur æquiuoca significatio ly *hominis*.

ADDITIONO.

Contra meam resolutionem in hac quæstione Mastrius disp. 2. Metaph. num. 255. opponit quod falsum citem Canonicum pro parte affirmatiua, & dicam Scotum 4. Metaph. quæst. 1. expresse asserere ens esse æquiuocum ad res primæ & secundæ intentionis. Deinde num. 257. ait mirari se cur ego inficiar argumentum aliquorum pro parte negatiua, quia ipsemet vtor eodem contra ipsum disp. 2. Physic. num. 17. ad probandum tria principia rerum naturalium non conuenire in vna ratione; cui tamen obiectioni ait se satisfecisse disput. 4. Physic. in secunda editione quæst. 4. At vt ab hoc incipiam constare ex dictis in mea Apologetica appendice n. 208. nullo modo ipsum satisfecisse meæ rationi in illa Additione.

Deinde falsum est, quod ego vtar illo argumento contra ipsum loco citato: sed vtor prorsus longe diuerso: nimirum quod non possit abstrahi ratio vniuocæ

ca ab ente reali & non ente reali, quia illa ratio communis necessario deberet participare alteram rationem ex ipsis, cum sint extrema contradictionis: aliud vero est quod ratio communis non possit abstrahi ab ente reali & rationis; aliud ab ente & non ente, neque reali, neque rationis, qualis est negatio.

Quod si etiam vltus essem illo argumento, bene fecissem supposita secunda ratione, quam addidi & quam paulo ante proposui, & defendi contra Mastrium, nempe quod non possit explicari, neque concipi ille conceptus communis.

Neque impugnauit illam rationem quasi non valeret si probaretur vltius, quod non possit præscindere aliquis conceptus positius à conceptu reali & rationis; vt ego probaui; sed supposito, quod id non probaretur, vt non probauerunt alij, quos propterea impugnaueram.

Ad illud de falsa citatione Canonici, dico me ipsum sic citauisse, quia ab aliis citatum reperi; an vero ex veritate, id factum ab illis necne; quia parum refert ad rē, quam ipse sententiam tenuerit, nolo in eo vltius examinando hære, certus neminem putaturum me data opera voluisse Canonico imposuisse, præsertim cum meo discursui in tota illa quæstione non seruerit, quod ipse problematicus esset.

Quod ad Scotum vero attinet, cum certum sit quod ipse, vel tenuerit in illa quæstione æquiuocationem entis ad Deum & creaturas, substantiam & accidens etiam loquendo de æquiuocatione, cuius contrarium docuit in sententiis, vel saltem, quod de hoc problematicus fuerat, vt asserit Mauritius; non potest esse dubium, quin à fortiori teneret æquiuocationem entis vt sic, ad ens reale & rationis; quod sufficit vt conclusio negans vniuocationem entis ad illa dicatur colligi ab ipso in illo loco, nec valet expositio allata à Mastrio, quod ibi excludat vniuocationem rigorosam & limitatam; nam agit de illa, quæ erat in controuersia; rigorosa autem & limitata illa non erat in controuersia. Deinde probationes eius, & responsiones ad argumenta ostendunt eum agere de vniuocatione illa ipsa, quam in sententiis negat, quæ certè non est limitata, & rigorosa, sed quæ excludit omnem æquiuocationem metaphysicam ac logicam propriè dictam.

Præterea num. 259. adducit probationem meam pro parte negatiua huius quæstionis; quia non potest explicari conceptus obiectiuus vnus, qui sit ens, & reperiatur in ente reali & rationis, quia non potest explicari, quis sit ille conceptus: posset autem si daretur: ergo non datur.

Dicit autem Mastrius hanc rationem nihil prorsus concludere; non enim ex eo, quod difficulter aliquid explicamus, negari debet conceptus illius. Nunquid inquit, quia formalitas diuini decreti, nequit à nobis viatoribus sufficienter explicari, negari debet dari diuina decreta: tum quia ipse ait disp. 1. Log. num. 5. difficillimum esse explicare conceptum entis realis, nec exacte explicari per ordinem ad existentiam realem: ergo eadem ratione negari debet conceptus entis realis: sicut ergo explicari solet conceptus realis per ordinem ad existentiam realem; & rationis per ordinem ad existentiam rationis: ita conceptus entis vtriq; communis explicabitur per hoc quod sit aliquid potens existere præscindendo ab hoc quod existat ex natura rei, vel per intellectum.

Contra quam impugnationem suam subiicit meam responsionem qua dico non posse explicari ens vt sic commune enti reali & rationis per ordinem ad existendum, dicendo quod sit illud quod potest existere, quia quando dicitur simpliciter de aliquo, quod possit existere, hoc intelligitur de existentia reali: ergo non potest dici de ente vt sic, quod non est reale; & quia etiam posse existere competit etiam suo modo negationibus quæ non sunt entia positiua: ergo illa explicatio entis vt sic communis non valet.

Sed instat Mastrius pro solita subtilitate has duas etiam impugnationes videri se inuicem destruere, quia in

in prima dicitur posse existere simpliciter conuenire enti reali, & in secunda dicitur competere negationibus. Sed quidquid, inquit, est de hoc, certum est nullam conuincere; non primam; quia esto, cum posse existere sumitur simpliciter, conueniat enti reali, tamen cum in eo rigore non sumitur potest etiam adaptari enti rationis, quod suo modo existit; nec secundam, quae potius fauet Mastrio, quia si posse existere potest negationibus & priuationibus suo modo conuenire, poterit etiam applicari entibus rationis & sic conceptus entis communissime sumpti potest explicari.

Ad hæc dico primo argumentum meum omnino concludere, nisi aliud opponatur quam quæ hic proponit Mastrius; quia aduertere deberet ut recte discerneret; me non ex eo, quod esset difficile quid sit conceptus entis ut sic uniuocus enti reali & rationis, negare quod datur; sed ex eo, quod non posset explicari, & quod posset si daretur, quæ ratio euidenter conuincit intentum meum, nisi falsum sit, quod non possit explicari; ut id autem falsum ostendatur, debet adduci bona explicatio & donec afferatur fatendum est meam rationem esse optimam; & Mastrium non uidere eam intellexisse, cum pro eo, quod ego dico non posse illum conceptum explicari, ipse me impugnaret, tanquam si dixissem, quod difficile posset explicari.

Deinde illud, quod addit de decretis liberis; non est ad propositum, quia constat ex fide & ratione, quod Deus habeat decreta libera, siue à nobis possit explicari, in quo consistat eorum formalitas, siue non; & propterea quamuis non possemus ea explicare, deberemus ea admittere propter principia fidei & rationis, quibus conuincuntur.

31. Sed non constat ex principiis certis, quod datur conceptus communis uniuocus enti reali & rationis: ergo si non possit explicari, debet omnino negari; sicut negaremus decreta libera Dei, si non potuissemus explicare quomodo posset Deus habere talia decreta, nisi aliunde constaret certo quod darentur.

Vt utrius quod addit ex me de difficultate explicandi conceptum entis realis, non facit ad rem; quia ut dixi, non ex difficultate, sed ex impossibilitate explicandi conceptum entis, ego negaueram ipsum, quod si non posset explicari conceptus entis realis, ut sic qui esset communis entibus omnibus realibus uniuoce; certe negari deberet talis conceptus, & consequenter si non possit explicari conceptus uniuocus entis ut sic communis entibus realibus & rationis, negari debet; unde illud exemplum de ente reali potius fauet mihi quam officit. Sed pressius examinemus, an bene Mastrius explicauerit illi conceptum, si enim id fecerit, fateor meam rationem nil concludere; si non, spero ipsum etiam ingenuè falsum, quod concluditur efficaciter saltem quantum ad ipsum, seu ad ea, quæ hic adducit. Itaque dicit Mastrius posse explicari illum conceptum dicendo, quod sit illud, quod possit existere præscindendo à modo existentia an scilicet sit ex natura rei, vel per intellectum. Sed hæc explicatio prorsus non valet, ut euidenter conuincunt meæ responsiones ab ipso Mastrio adductæ, si intelligantur ut debent, ac facile est, quamuis eas non videatur intellexisse Mastrius. Impugnaui primo illam explicationem quia conceptus ille existentia, per ordinem ad quem explicaretur conceptus, de quo loquimur, esset conceptus præcisus ab omni modo aut differentia, & absque vilo addito: ergo esset conceptus existentia simpliciter: nam quando dicitur existentia absque addito, certum est quod id intelligatur de existentia reali sicut quando dicitur homo absque addito, id intelligitur de homine simpliciter, & non de homine picto, qui est homo tantum secundum quid. Ad hoc dicit Mastrius, quod quamuis posse existere quando sumitur simpliciter, conueniat entibus realibus; tamen quando non sumitur in illo rigore potest conuenire entibus rationis, quæ suo modo existunt, scilicet per intellectum. Sed non videt bonus Pater, quod quando posse existere sumitur præcisè non addendo, nec ex natura rei, nec per intellectum, quomo-

do sumitur in explicatione ipsius, sumatur simpliciter, quia ponitur sine vilo addito & propterea me dixisse, quod tum intelligi debeat de posse existere realiter, quod est posse existere simpliciter.

Impugnaui secundo magis realiter & efficaciter quoad rem ipsam; quia illa explicatio ipsius competit negationibus, quæ tamen non sunt entia: ergo illa explicatio non est explicatio bona entis.

Mastrius primo ait hanc & priorem impugnationem videri se inuicem destruere, quia in prima dicebatur, quod posse existere absolute & simpliciter solum competebar entibus realibus; in hac vero secunda dicitur competere negationibus. Sed imprimis non dixi, quod existentia absolute, & simpliciter conueniat negationibus; sed quod aliquo modo conueniat ipsis, quæ sint diuersissima; & sicut potest dici de homine picto, quod sit aliquo modo homo; quia est homo secundum quid seu pictus & hoc non contradicit dicenti, quod non sit homo simpliciter: ita dum ego dico quod existentia simpliciter conueniat tantum entibus realibus positius, & dico tamen quod existentia aliquo modo conueniat negationibus non contradico mihi; nec vna ex meis rationibus destruit alteram.

Rursus hæc secunda ratio independens à prima, & quasi dando aduersariis, quod possit conceptus existentia præscindere ab existentia reali, & rationis conabatur ostendere, quod illa explicatio entis non valebat, quia conueniebat negationibus, de quibus æquè posset dici quod existeret aliquo modo ac de entibus rationis; imo potiori iure, quia potest dici de ipsis, quod suo modo existant realiter, quod nequit dici de entibus rationis.

Dicit secundo Mastrius hanc meam secundam impugnationem potius fauere quia si posse existere potest applicari suo modo negationibus quæ non sunt entia, poterit etiam suo modo applicari entibus rationis, & sic potest explicari ens communissime, ut ipse explicauit. Sed neque hic vidit me non negauisse, quod entia rationis possunt dici existere suo modo hoc est per intellectum; quod & ipse & quotquot ea admittunt ubique concedimus; sed negauisse, quod possunt dici existere simpliciter, & consequenter quod illa explicatio ipsius in qua ponebatur existentia simpliciter seu absque addito, non poterat ipsis conuenire atque adeo non esset bona explicatio entis communissime sumpti; nec vidit etiam, quod magis directè facit ad rem, non ualere suam consequentiam, quæ est hæc: entia rationis possunt dici suo modo existere, hoc est per intellectum: ergo bona est ipsius explicatio entis, quam consequentiā, vel puer negaret; quia in ipsius explicatione ponebatur existentia simpliciter; ex eo autem quod existentia per intellectum conueniat alicui, certum est non sequi, quod existentia simpliciter conueniret illi. Vnde pater meam hanc secundam impugnationem nullo modo fanere Mastrio. Sed neque ipse etiam, quod magis mirere, responder illi qua parte facit contra ipsum. Vis enim in hoc consistit quamuis possit dici, quod existentia competere aliquo modo entibus rationibus, & quod conceptus existentia possit præscindere à realitate & irrationalitate, ut ita loquar non valeret tamen explicatio Mastrij; quia conuenit negationibus quæ non sunt entia nec realia, nec rationis.

Ad hoc nihil prorsus respondet Mastrius & quamuis ipsemet adducat duas rationes pro eadem parte negatiua quam mecum tenet, & communiori sententia, vnam n. 161. alteram n. 163. ex iis tamen prima nihil prorsus concludit, nec secunda etiam nisi reducat ad meam quam ipse conatus est impugnare.

Vt utrius n. 271. adducit meam responsionem ad argumentum quo probatur uniuocatio entium realium & rationis, ex eo, quod aliquis possit esse certus de aliqua relatione quod sit ens, & incertus an sit reale, vel rationis, unde inferunt aliqui conceptum entis esse præcisum à conceptu entis realis & rationis. Ad quod argumentum Respondeo negando, quod quis possit habere conceptum determinatum de ente de quo esset certus, quod conueniret illi relationi, sed confusum, & æquiualem huiusmodi certus, quod illa relatio sit vel realis, vel rationis,

sed nescio determinate quanam sit ex illis determinate.

Contra quam responsum opponit Mastrius me in ea concedere Aduersariis totum quod intendunt.

At fallitur Mastrius quia non intendunt Aduersarij, quod ego concedo tantum, alias mihi cum ipsis nulla esset controuersia; nam euidenter est quod tale conceptum possit quis habere, nec id à quopiam negari potest.

QVÆSTIO II.

Quid sit ens reale vt sic, & an dicat conceptum vnum tam formalem quam obiectiuum.

Quod sit
ens reale
positiuum.

Ens reale positiuum est illud, quod opponitur directo enti rationis, & consequenter debet describi opposito modo isti modo, quo describitur ens rationis. Vnde cum ex dictis in Logica ens rationis sit illud, quod solum potest existere in intellectu considerante; ens reale optime describitur esse aliquid positiuum, quod potest habere esse extra intellectum cogitantem, & non solum habet existere per hoc, quod intellectus consideret illum existere, & hoc ipsum est, quod significatur communiter, quando dicitur, quod ens reale sit illud, cui non repugnat alia existentia quàm illa, quam potest habere per hoc præcise, quod intelligatur.

Hæc autem ratio entis sine dubio conuenit in hoc sensu non solum generibus, ac speciebus, & indiuiduis, quæ ponuntur in prædicamentis directe, sed etiam differentis, modis, ac proprietatibus; unde de quolibet ex his potest dici quod sit ens reale, nec de hoc est vlla controuersia, licet sit controuersia, an dicatur de omnibus his formaliter, de quo inferius. Per quod patet breuiter ad primam partem quæstionis.

7. *Vt autem secunda pars soluatur, in qua est magna controuersia, aduertendum cum omnibus, conceptum formalem hic esse actum intellectus, quo apprehendimus aliquid; conceptum vero obiectiuum esse obiectum illius conceptus, quod scilicet per eum apprehendimus.*

Itaque sensus controuersie est, an quando concipitur ens vt sic, seu quando concipimus aliquid esse ens, & ignoramus an sit substantia vel accedens, habeamus in mente nostra vnum actum, an plures, & an habeamus vnum obiectum nobis propositum, an vero plura.

Aliqui existimant ens dicere vnum conceptum formalem, non vero obiectiuum. Ita Arriaga disp. 5. Logice secutus Nominales.

Alij existimant ens nec dicere vnum conceptum formalem, nec obiectiuum, hæc ascribit Hurtadus Caietano opusc. de analogia nominum c. 4. communior sententia tam Scotistarum, quam recentiorum ac etiam Thomistarum est, quod dicat vnum conceptum tam formalem, quam obiectiuum; licet aliqui existiment quod ille conceptus non sit perfecte præscindens ab inferioribus, nec vniuocus illis.

CONCLUSIO I.

8. *Quando aliquis concipit ens, vt ens, aut aliquid aliud vt ens præcise, habet vnum actum intellectus, & vnum obiectum ipsius non minus quam quando concipit animal vt animal.*

Hæc vix videtur posse esse in controuersia. Probatur quia quantum ad experientiam nostram, non aduertimus esse in nobis duos conceptus formales, neque esse proposita nobis duo obiecta, neque in vno casu, neque in altero, aut certe non magis in vno quam in altero; neque est vlla ratio, ex qua colligatur, quod magis in vno quam in altero proponantur nobis duo obiecta, aut producantur in nobis duo conceptus, seu actus; & deinde quacumque ratione potest quis soluere argumenta probantia dari vnum conceptum formalem & obiectiuum correspondentem enti, poterit etiam soluere argumenta, quibus id probatur de animalibus, sunt enim omnino similia.

CONCLUSIO II.

9. *Conceptus ille vnum tam formalis quam obiectiuus, non inuoluit explicite aut implicite conceptum inferiorem verbi gratia Dei, aut creaturæ, substantiæ aut accedens, magis quam*

conceptus animalis inuoluit conceptum hominis & bruti, & est conceptus æque determinatus ac ille.

Hæc etiam est communis, & probatur iisdem rationibus, quibus præcedens; experientia enim & ratio æque currit de vtroque conceptu.

CONCLUSIO III.

10. *Absolute & simpliciter ens dicit conceptum vnum tam formalem quam obiectiuum, in quo non inuoluitur explicite conceptus Dei aut creaturæ, substantiæ aut accedens. Hæc est Scoti 1. l. 3. & dist. 3. cum suis omnibus, & recentioribus communiter.*

Ens dicit
vnum co-
ceptum
formalem
& obiectiuum, a
conceptibus inferi-
oribus abstractum.

Probatur experientia, quia quando concipimus ens, non aduertimus nos habere plures conceptus ipsi correspondentes, nec habere plura obiecta nobis proposita, nec nos percipere aut Deum, aut creaturam, aut substantiam, aut accedens: sed si haberemus plures conceptus, aut plura obiecta nobis proposita, debuissimus id aduertere, ergo.

Confirmatur, quia non est alia via colligendi quod haberemus tum plures actus aut plura obiecta, aut quod percipiamus Deum aut creaturam, substantiam aut accedens explicite, quàm per experientiam: ergo si id non experiamur, non debet asseri.

Confirmatur secundo: quia si secludatur experientia, nulla ratio potest sufficienter probare quod dentur plures actus aut obiecta, ergo.

Confirmatur tertio, quia multi cognoscunt aliquid posse existere, & consequenter esse ens, qui non cognoscunt quid sit Deus, aut creatura, aut substantia, aut accedens; ergo non inuoluitur explicite in conceptu entis vt ens, conceptus Dei aut creaturæ, aut substantiæ, aut accedens.

CONCLUSIO IV.

11. *Conceptus obiectiuus entis præscindit seu distinguit formaliter ex natura rei ab inferioribus gradibus quibus contrahitur ad Deum & creaturam, substantiam & accedens.*

Conceptus obiectiuus entis distinguitur formaliter ab inferioribus gradibus.

Hæc est communissima inter Scotistas, & omnes, qui admittunt distinctionem formalem.

Probatur autem manifeste ex principiis, quibus probatur illa distinctio, quia conceptus obiectiuus entis potest reperiri à parte rei sine vllò gradu determinato ex illis gradibus: reperitur enim in Deo absque formalitate, qua contrahitur ad creaturam, & in creatura absque gradu quo contrahitur ad Deum, & in substantia absque gradu, quo contrahitur ad accedens, & in accedente absque gradu quo contrahitur ad substantiam: sed hoc est maximum signum distinctionis formalis in creatis; ergo datur talis distinctio inter ens & ea, per quæ & ad quæ contrahitur.

Confirmatur contra eos, qui admittunt distinctionem formalem aliorum graduum superiorum prædicamentaliū ab inferioribus, verbi gratia, animalis ab homine & rationalitate, quia eadem prorsus est ratio de distinctione horum graduum, & de distinctione entis à suis inferioribus.

CONCLUSIO V.

12. *Conceptus obiectiuus entis est eodem modo vnus, ac determinatus, ac distinctus, aut confusus, quo conceptus obiectiuus vllius naturæ vniuersalis. Hæc est contra Menissæ hic lib. 1. q. 6.*

Et eodem modo vnus ac determinatus distinctus aut confusus quo vllus gradus superior.

Probatur, quia quemadmodum nulla natura communis importat explicite sua inferiora; ita nec natura entis, vt patet ex dictis, & quemadmodum omnia, quæ conueniunt in animalitate, sunt vnum in animalitate, & omnes animalitates, quæ reperiuntur à parte rei, sunt vna animalitas vel similitudine, vel posituè, vel negatiuè, vel præcisiuè, secundum varias sententias de vnitatem naturæ vniuersalis: ita etiam omnia, quæ sunt entia, sunt vnum in ente, & omnes entitates,

Nec magis inuoluit conceptus suorum inferiorum.